

LA MARINA ALTA EN LA REVISTA "VALENCIA ATRACCION" (1926-1986)

Nicolás Bas Martín

La història d'aquesta revista ens duu a l'any 1926, època en què la premsa valenciana estava integrada per diaris com *Las Provincias*, *El Mercantil Valenciano*, *El Pueblo*, *El Diario de Valencia* i tants altres, als quals es va afegir la revista *Valencia Atracción*, que aparegué el primer dia de setembre de 1926. Aquesta revista, en la seua capçalera es definia com a "revista mensual de propaganda i turisme; òrgan de la Societat Valenciana de Foment del Turisme", entitat fundada l'any 1919 pel comte de Trenor i altres. El propòsit dels fundadors era l'edició d'una revista per a difondre la història de València i els seus esdeveniments per tot el món; fou l'esforç del valencià Antonio Royo i Ample, secretari de l'esmentada societat, el que féu possible l'edició i la publicació de la revista.

El primer número constà de dotze pàgines en foli i tirades en paper corrent. En primera pàgina apareixia el titular dibuixat sobre una fotografia d'una vista de València amb el Miquelet al fons. Al peu d'aquest gravat hi havia un lema: "Tot per València". La redacció estava instal·lada en les oficines de la Societat Valenciana de Foment del Turisme, que tenia la seua seu al carrer de la Mar, tot i que després va ser traslladada al carrer de la Sang. La visió de la ciutat en aquests anys ens manifesta un nucli urbà on els primers transports començaven a integrar-se plenament dins la societat valenciana del moment, era el cas del tramvia, la tartana, els taxis, etc.

En aquests primers números de la revista, hom fa relació de tot allò que era d'interés tant per al valencià com per a l'estranger, com són els serveis més destacats referents a situacions i horaris de visita als museus, biblioteques, jardins, etc., així com abundant informació sobre el clima, l'arqueologia i l'art a València, indicacions que apareixen sovint a les pàgines centrals, intercalats amb textos anònims. Totes aquestes informacions estaven il·lustrades amb gran profusió de gravats i fotografies. Dins de tota aquesta distribució hi havia cinc pàgines destinades a la col·locació dels socis inscrits a la Societat.

La característica fonamental del segon número serà l'aparició del primer treball signat, titulat "Valencia, la gran metròpoli levantina", escrit per José Enrique Galiana Soler, que actuava com a redactor en cap.

REVISTA GRÁFICA MENSUAL DE PROPAGANDA DEL PAIS VALENCIANO

TURISMO .. ARTE .. HISTORIA .. FOLKLORE .. ECONOMIA

Portavoz de la Sociedad Valenciana Fomento del Turismo (Syndicat d'Initiative)

Declarada de utilidad por las Excmas. Diputaciones de Valencia y Alicante y por el Excmo. Ayuntamiento de Valencia

Lema: **TODO POR VALENCIA**

Oficinas: FOMENTO DEL TURISMO (Bajos del Ayuntamiento),

Teléfono 12565

VALENCIA (España)

Capçalera interior.

En aquest primer any de vida, la tasca de la revista es va veure impulsada pel suport concedit pel mateix Ajuntament de la ciutat. A l'any 1927, la revista, en el seu àmbit d'exaltació dels costums populars, va publicar el seu primer número extraordinari que feia al·lusió a les festes falleres. Aquest primer suplement de vint-i-quatre pàgines va tindre una gran acollida entre els lectors valencians.

Tota aquesta situació d'auge implicava la introducció de certes millores tècniques, com seran la substitució de les capçaleres dibuixades per grans fotografies que ocupaven tota la pàgina, o bé amb la introducció l'any 1929 del couxé com a separador de pàgines. L'evolució de la revista no haguera estat possible sense la fèrria direcció d'Antonio Royo i Ample i la del jove escriptor José Ernesto Domínguez Sanz. L'èxit de la revista estava sens dubte unit a la gran tasca de l'equip que disposava la revista; esmentarem només uns quants dels qui donaren cos a la publicació, com són José Galiana, José Sanchis Sivera, Teodoro Llorente, Carlos Sarthou Carreres, José Rico de Estasen. A aquest primer bloc de col.laboradors s'hi van incloure altres com Maximiliano Thous, Carles Salvador, Francesc Almela i Vives, Emili Beüt i Berenguer i tants altres.

La vertadera importància de la revista es va aconseguir gràcies a l'intens treball de qui seria el seu nou director, l'escriptor Francesc Almela i Vives, el qual, el 1930, encetà l'edició d'un es de monografies amb el títol de *Arte y Turismo*. La primera d'aquestes noves recopilacions duia el nom de "Las Torres de Serranos". Va publicar juntament amb importants investigadors del moment una interessant guia de la ciutat amb el títol de *Valencia fácil*. Les publicacions monogràfiques de la revista, com les dedicades al record del genial novel·lista Vicente Blasco Ibáñez, foren les que donaren solidesa a la revista. L'any 1936, tota aquesta situació d'esplendor es veia truncada per l'esclat de la Guerra Civil, que interrompé el tiratge de la revista fins al gener de 1945.

En tota aquesta època de transició es van introduir importants millores, com eren la impressió a dues tintes, l'augment del tiratge i l'extensió de les xarxes de distribució tant a nivell nacional com internacional. Això implicava la renovació de l'equip de la revista amb l'aparició de nous escriptors de la importància d'Enric Duran i Tortajada, Enric Soler i Godes, el Barón de San

Portada primera época.

Petrillo, Manuel Sanchis Guarner, etc.

Aquesta segona època suposà la continuació del treball monogràfic característic de la revista, però ara aquests treballs es dediquen a la commemoració d'importants personalitats del món cultural i artístic, com Cervantes o Mariano Benlliure. L'any 1960 arribà al número tres-cents, per la qual cosa es va fer un número especial de setanta-dues pàgines amb portades a tot color, amb una curiosa auca referida al Mercat de València.

L'any 1967, en homenatge a qui fou director de la revista, Francesc Almela i Vives, mort el vint-i-quatre de setembre d'eixe any, la revista li dedicà tot un número on es recollien tots els seus millors treballs. A causa d'aquesta pèrdua, la direcció va passar a mans de Ricardo Carbonell Jordán, el qual va continuar en el càrrec a setembre de 1978, continuant perfectament la tasca feta pel seu predecessor. En un curt espai de temps es van succeir diversos directors: d'octubre a desembre de 1978 ocupà el càrrec Juan Antonio Calabuig Ferre, el qual va ser substituït per Vicente Blasco Infante, entre gener i març del 1979, data en què va ser nomenat president de la Societat i director de la revista José Soler Carnicer, que continua dirigint-la des d'aleshores.

A continuació, i aquest és l'objectiu de l'article, farem una ressenya topogràfica-alfabètica dels articles apareguts a la revista *Valencia Atracción* referits a la Marina Alta des del 1926 fins el 1986, llistat que adjuntem a continuació.

ARTICLES SOBRE LA MARINA ALTA A LA REVISTA VALENCIA ATRACCION.

Tot seguit anem a fer un repàs, al llarg d'aquests seixanta anys, de tots els articles apareguts a la revista referits a la Marina Alta, articles que hem agrupat per pobles dins d'una ordenació topogràfica-alfabètica.

1. Articles generals de la comarca de la Marina Alta.

ALMELA I VIVES, Francesc. "Costas, las de Levante. Viaje pintoresco por las orillas del mar valenciano". Núm. 223, agost, 1953. p. 13.

ALMELA I VIVES, Francesc. "La vivienda rural valenciana". Núm 297, octubre, 1959. p. 10.

BERENGUER, Ramón. "Rutas valencianas". Núm. 339, abril, 1963. p. 8.

CARSI, Alberto. "La guirnalda de nuestra costa". Núm. 28, desembre, 1928. p. 15.

CARSI, Alberto. "La portentosa belleza de nuestra costa sur y su Altea perla". Núm. 50, octubre, 1930. p. 155.

PEREZ IZQUIERDO, Luis. "Costas, las de Levante". Núm. 28, desembre, 1928. p. 25.

RICO DE ESTASEN, José. "El litoral valenciano". Núm. 429, octubre, 1970. p.25.

SOLER CARNICER, José. "Tipos y paisajes". Núm. 353, juny, 1964. p.8.

SOLER CARNICER, José. "La Costa Blanca". Núm. 406, novembre, 1968. p. 10.

SOLER CARNICER, Jose. "La Costa Blanca". Núm. 426, juliol, 1970. p. 8.

VAL, Ricardo de. "Emoción de las ermitas". Núm. 208, maig, 1952. p.6.

VALOR, Jorge. "Rincón de paz y bien". Núm. 212, setembre, 1952. p. 16.

VALOR, Jorge. "La catedral de la Marina celebra sus bodas de plata y ... sigue sin terminar". Núm. 229, febrer, 1954. p. 16.

ORDENACIÓ TOPOGRÀFICO-ALFABÈTICA.

2. Benidoleig.

BERNAT JULIA, Vicent. "La Cueva de las Calaveras de Benidoleig". Núm.

551, desembre, 1980. p. 14.

SUECA, Nicolás de. "La Cueva de las Calaveras de Benidoleig". Núm. 62, octubre, 1931. p. 158.

VALOR, Jorge. "La Cova de les Calaveras de Benidoleig". Núm. 200, setembre, 1951. p. 16.

3. Benissa.

HUMEYA, Aben. "Valoración estética de Benisa". Núm. 138, juliol, 1946. p. 14.

VALOR, Jorge. "El altar mayor de la parroquia de Benisa". Núm. 273-274, octubre-novembre, 1957. p. 17.

VALOR, Jorge. "La 'Fustera' de Benisa". Núm. 368, setembre, 1965. p. 7.

4. Bèrnia.

ROCA MIQUEL, Rafael. "Un fuerte en la sierra de Bernia". Núm. 369, octubre, 1965. p. 10.

5. Calp.

BERENGUER, Ramón. "Una excelente monografía de Calpe". Núm. 223, agost, 1953. p. 10.

BONO Y BARBER, B. "Cuando en Ifach florecen los almendros". Núm. 493, febrer, 1976. p. 5.

FERRANDIZ TORREMOCHA, J. "El Peñón de Ifach". Núm. 66, febrer, 1932. p. 30.

RICO DE ESTASEN, José. "El Peñón de Ifach". Núm. 320, setembre, 1961. p. 2.

ROCA MIQUEL, Rafael. "Calpe, el peñón y el turismo." Núm. 452, setembre, 1972. p. 12.

VAL, Ricardo del. "La aventura del Peñón de Ifach". Núm. 354, juliol, 1964. p. 12.

6. Dénia.

Anònim. "Ciudades valencianas: Denia". Núm. 22, juny, 1928. p. 21.

ALONSO SENTANDREU, Jesús. "Denia o la serenidad". Núm. 590, gener-

febrer, 1985. p. 4.

BONO Y BARBER, B. "¿Hubo en Denia un monasterio musulmán?" Núm. 319, agost, 1961. p. 10.

BONO Y BARBER, B. "El valenciano Abusalt, gran filósofo musulmán, hijo de Denia". Núm. 322, noviembre, 1961. p. 4.

BORT VELA, J. "Denia la griega, la mora y la pagana". Núm. 112, diciembre, 1935. p. 182.

CEBRIAN, Rafael. "VII Congreso Nacional de la Asociación Española de Escritores de Turismo en Denia". Núm. 589, noviembre-diciembre, 1984. p. 4.

IBARS IBARS, Maria. "La Cova Tallà en el término de Denia". Núm. 183, abril, 1950. p. 8.

LOPEZ EGEEA, M. Angel. "El moscatel de Denia". Núm. 593, juliol-agost, 1985. p. 12.

MATEU IVARS, Mª Dolores. "Patente de sanidad del puerto de Denia de 1790". Núm. 478, noviembre, 1974. p. 16.

PASTOR CHILLAR, V. "No tomar el nombre de Denia en vano". Núm. 598, maig-juny, 1986. p. 3.

RICO DE ESTASEN, José. "El desembarco de Cervantes en Denia". Núm. 153, octubre, 1947. p. 4.

SARTHOU CARRERES, Carlos. "Un dato más para la historia de Denia". Núm. 296, setembre, 1959. p. 16.

VAL, Ricardo del. "Nostalgia del verano en Denia". Núm. 151, octubre, 1947. p. 7.

VAL, Ricardo del. "La Denia que era y que seguimos viendo, I". Núm. 300, gener, 1960. p. 16.

VAL, Ricardo del. "La Denia que era y que seguimos viendo, II". Núm. 301, febrer, 1960. p. 16.

VAL, Ricardo del. "La Denia que era y que seguimos viendo, III". Núm. 302, març, 1960. p. 16.

VAL, Ricardo del. "El Montgó de Denia, visto y escuchado". Núm. 512, setembre, 1977. p. 14.

VALOR, Jorge. "Valoración del castillo de Denia". Núm. 216, noviembre, 1958. p.14.

7. Gata de Gorgos.

MARTINEZ RICHART, Luis. "Gata de Gorgos y su artesanía del mimbre". Núm. 537, octubre, 1979. p. 10.

8. Jesús Pobre.

ROCA MIQUEL, Rafael. "Jesús Pobre". Núm. 417, octubre, 1969. p. 5.

9. Moraira.

DOSART, Feliu. "El Portet de Moraira". Núm. 93, maig, 1934. p. 77.

VALOR, Jorge. "La sugestión de Moraira". Núm. 224, setembre, 1953. p. 5.

VALOR, Jorge. "La revalorización del castillete de Moraira". Núm. 419, desembre, 1969. p. 14.

10. Ondara.

VAL, Ricardo del. "Romance de toros en Ondara, pequeña historia de la plaza, inaugurada por segunda vez en el siglo". Núm. 270, juliol, 1957. p. 16.

11. Pego.

Anònim. "VII Centenario del municipio de Pego". Núm. 332, agost, 1962. p. 16.

GINER BOLUFER, Carmelo. "La Baronía de Pego". Núm. 162, juliol, 1948. p. 12.

GINER BOLUFER, Carmelo. "Los portales de Pego". Núm. 202, noviembre, 1951. p. 12.

GINER BOLUFER, Carmelo. "Los valles de Pego". Núm. 134, març, 1946. p. 12.

GOMEZ SANCHEZ, Ramón. "Imagineros de ayer y hoy en Pego". Núm. 128, setembre, 1945. p. 11.

12. Teulada.

LOPEZ EGEA, M. Angel. "La 'escaldà' de la uva moscatel". Núm. 331, agost,

1962. p. 15.

SALVADOR, F. i MENGUAL, V. "Moscatel". Núm. 198, juliol, 1951. p. 4.

13. Xàbia.

Anònim. "Jávea, inspiradora de artistas". Núm. 285, octubre, 1958. p. 6.

Anònim. "Así es Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 12.

ALMELA Y VIVES, Francisco. "Impresiones de Jávea". Núm. 198, juliol, 1951. p. 6.

ALONSO SENTANDREU, Jesús. "Milenario atractivo de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 18.

APARICI, Miguel. "Perfil de Valencia, llamada de Jávea". Núm. 569, juny-juliol, 1982. p. 1.

ARLANDIS, Lisard. "Perfiles". Núm. 558, juliol, 1981. p. 11.

ARLANDIS, Lisard. "El blanco y el azul de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 22.

CALABUIG, Juan Antonio. "El entorno de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 24.

CEBRIAN, Rafael. "Jávea 1982, I Congreso de escritores de turismo valencianos". Núm. 569, juny-juliol, 1982. p. 2.

CRESPO RUANO, Juan. "Hemeroscopeium". Núm. 198, juliol, 1951. p. 2.

CRESPO RUANO, J. "Domingo de Urteaga, artífice del templo-monumento de Jávea". Núm. 291, abril, 1959. p. 14.

LAMBERT, Andrés. "El pasado, presente". Núm. 198, juliol, 1951. p. 10.

LLIDO, Ramón. "El paisaje javiense". Núm. 198, juliol, 1951. p. 5.

MILLAS, Jaime. "Génesis e historia de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 14.

PRATS RIVELLES, Rafael. "Jávea, tema pictórico". Núm. 558, juliol, 1981. p. 20.

RICO DE ESTASEN, José. "Jávea, la perla de la Marina". Núm. 100, desembre, 1934. p. 201.

RICO DE ESTASEN, José. "El faro del cabo de San Antonio". Núm. 268, maig, 1957. p. 6.

RICO DE ESTASEN, José. "El cabo de la Nao". Núm. 268, maig, 1957. p. 14.

RICO DE ESTASEN, José. "Jávea, remanso de historia, de belleza y de paz". Núm. 441, octubre, 1971. p. 6.

RICO DE ESTASEN, José. "Religiosa solemnidad en la iglesia de Jávea". Núm. 456, gener, 1973. p. 12.

ROCA MIQUEL, Rafael. "El Club Náutico de Jávea y su bello enmarque". Núm. 401, juny, 1968. p. 6.

ROGEL, Gonzalo. "Por la Costa Blanca en el 'Limón Exprés'". Núm. 565, febrer, 1982. p. 10.

ROMERO, Mª Luisa del. "Jávea, la sabiduría de la naturaleza". Núm. 526, novembre, 1978. p. 11.

SANZ, Jesús. "El potencial económico de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 23.

SOLER CARNICER, José. "Tipos y paisajes: faro del cabo de la Nao". Núm. 367, agost, 1965. p. 8.

SOLER CARNICER, José. "El cabo de San Antonio". Núm. 403, agost, 1968. p. 12.

SOLER CARNICER, José. "Gastronomía xabiera". Núm. 558, juliol, 1981. p. 25.

TORNER, José Vicente. "Andrés Lambert anclado en Jávea". Núm. 198, juliol, 1951. p. 6.

TRIVIÑO, Ricardo. "Arquitectura popular de Jávea". Núm. 558, juliol, 1981. p. 16.

VAL, Ricardo del. "Recuerdo de Jávea". Núm. 198, juliol, 1951. p. 12.

VALOR, Jorge. "El faro del cabo de la Nao". Núm. 195, abril, 1951. p. 11.

Cal esmentar que a la pàgina 2 del núm. 198, de juliol de 1951, apareixen diversos articles referits al poble de Xàbia, que no han estat inclosos per la seua mínima extensió.

14. La Xara.

VALOR, Jorge. "Una visita a la 'Muntanyeta', original hogar de cultura y arte".
Núm. 388, maig, 1967. p. 2.

15. Xaló.

GINER BOLUFER, Carmelo. "Jalón y la Virgen Pobre". Núm. 297, octubre,
1959. p. 10.